

KOLOZSVÁRI KÖZLÖNY.

SZERKESZTŐI SZÁLLÁS:

Ó-vár, Vizi-utca, 231. szám, első emeletben

Megjelen a lap hetenkint négyszer u. m. Vasárnap, Kedden, Csőtörtőkön és Szombaton.

Ara évnegyedre 3 ft. o. é. Hirdetési ár: négyhasábos sorért először 7 kr., másodszor 6 kr., harmadszor 5 kr. o. é. s minden hirdetés után 30 kr. bélyegző. Előfizetés s hirdetés a kiadó-hivatalnál kezeltetik.

KIADÓ-HIVATAL:

Középutona, STEIN J. könyvkereskedése.

Kolozsvár, február 4-kén 1861.

(D) A brassói lap egyik minapi számában dr. T. jeggyel egy cikk jelent meg, a mely az unió kérdését tárgyalja. Az író elismeri az 1848-ki törvények, s azok közt igen természetesen az unió-törvényezik jogi érvényét, támaszkodva azonban a föltételek jogára, melyet úgy a kolozsvári törvény-cikk fenntartott magának, mint a pozsoni törvény-cikk fenntartott; azon indítványt teszi, hogy az unió-törvény teljes elismerése mellett ugyan, de mégis legyen még Erdélyben egy országgyűlés, a mely az egyezés föltételeit állítsa meg.

Mi távol vagyunk attól, hogy a miatt aggódjunk, mintha egy itteni gyűlésen vitatás alá jöhető feltételeket magunkra s történelmi politikai jogainkra nézve kedvezőlenebbül oldhatók meg Erdélyben mint Magyarországon.

Országgyűlésünknek a magyarországitól különböző szerkezete biztosítja itten többségünket, míg Magyarországon a vegyes, a nem-magyar népek a királyság fele részét tévén, s a főnemesség külön táblán tanácskoznán, a heterogen nemzetiségek az ottani országgyűlésen sokkal erősebben lehetnek képviselve mint minálunk.

Ezen felül még azt sem lehet tagadni, hogy Magyarországon a nemzetiségek irányában fogalmak nagy részben még szabadelvűbbek mint itt, s egy közös királyságnak akkora érdeke van a közös birodalom Lajthantuli része irányában megerősödés végett a bennszülött népek abszolút testvéries csatlakozására, mikép mi bizton hiszszük, hogy Magyarország bőkezűbb lehet a nemzetiségi malaszt kiosztásában mint mi, ha egy nyomoru kis ország lehetőségének aggodalmait közt kell tanácskoznunk.

Amott biztosak lehetünk, hogy egy erős királyság sokkal szabadelvűbb alapokat képes magának kivívni és megtartani, mint itt egy néhány vármegyéből álló kisdied terület, melynek országgyűlési joga nem lesz egyéb mint az újabb-újabb sérelmek folytonos regisztrálása.

Minő reményei lehetnek tehát az irónak, hogy azokért egy illegitimé vált erdélyi országgyűlés eszméjét kész elfogadni; mi reménye lehet irónak különösen mint száznak? Vajjon a szász nemzet művelt tagjai nem bírnak-e elég belátással felfogni azt, hogy míg alkudoznak a törvény felett, könnyen magát az egész tárgyat elveszthetik; vajjon őket nem épp úgy fenyegeti egy részről a reactio, más részről a görög-szláv utópia?

Ha egy erdélyi országgyűlés jogi lehetőségét elismerjük, belévtük a fejszét az alkotmány fájába; és ki fogja megszabhatni annak, hogy meddig hasadjon?

Ha az író elismeri, hogy 1848 rendes uton hozott és megerősített törvény, ha elgondolja, hogy a szász-székek képviselői is már gyakorlatilag e törvényt élvezték, elküldvén képviselőiket a pesti országgyűlésre, egyszersmind kénytelen elismerni, hogy egy erdélyi országgyűlés mellett szavazás nem egyéb törvényszegésnél; el kell ismerni, hogy mi egy törvényes országgyűlést ha még tartani akarnánk Erdélyben, azt csak is úgy tehetnők, hogy a pesti országgyűlésre küldjük el követünket, ott kérjük a közös országgyűlést: engedje meg nekünk, hogy a fennhagyott föltételek megállapítása végett gyűljünk össze egy Királyhágón inneni országgyűlésbe, mint-hogy jobbnak látnók a föltételeket együtt, mintsem bizottmányilag állítani meg.

Ha ebbe a közös ország beleegyeznek, akkor mi törvényesen összegyűlhetnénk; de máskülönbö gyűlve össze egyenesen törvényt szegünk.

Mert 1848-ban Erdély külön ország lenni, s külön országgyűléssel birni megszűnt.

De miért kérnék ily külön országgyűlést? Csak annyit kellene a pesti országgyűléstől kívánnunk, hogy miután az 1848-ban kinevezett bizottmányok, melynek az egyesítési föltételeket a miniszterium elébe kellett kidolgoznia, némely tagjai most nem élnek, az erdélyi megyék képviselői egy külön gyűlésen kívánják azon föltételeket megállítani, s a

közös országgyűlés elé terjeszteni; és így az egész ezélt el lehetne érni.

Képviselőink ott összegyűlhetnek, megháynákvetnék: mit lehet az erdélyi autonómikus területek és nemzetek érdekében kívánni, a mi a közös kormányzást nem akadályozza, s a jogegyenlőség elvének nincs ellenére?

Mi azt hiszszük mindent meg lehet tartani ama teren belül, mert hisz látjuk, hogy az 1848-iki pozsoni törvényezik is nem az egyöntetűségben, nem a centralisatióban keresték a helyesebb kormányzás alapjait; sőt éppen külön törvényben rendelkeztek a jász-kun, külön a hajdu kerületekről, külön a fiemei és buccari kerületekről. Így miért tagadnának meg egy külön törvényezikket a fundus regiustól vagy a székely-földtől; vagy miért tagadnák meg a román vagy más nemzetiségektől azon eszmék alkalmazását, melyeket a szegedi országgyűlésen már a nemzet képvisellete egyszer kimondott?

A szász nemzetnek előbb-utóbb vesztere lenne a Magyarországtól külön maradás, azt jól beláthatják; míg másfelől azon szerencsés helyzetben vannak, hogy mi a magyar megyék és székely-föld alkotmányos tagjai az unionis juramentumnál fogva kötelesek vagyunk a fundus regius alapjogait védelmezni, s azt e földterület lakóinak beleegyezése nélkül sem ország, sem király nem változtathatja. És így mi védjük e terület jogait, odaérte, hogy e területet már az ő diplomában egyenlő joggal bírják a vlakkok és besenyők; az egyenjogúság elvénél fogva pedig, melyet a szász nemzet is 1848-ban elfogadott, azon föld mindenikre nézve szabad föld lett, s az őskor absurd elszigeteltségi intézvényeit viszsza nem idézheti.

Nem is hiszszük, hogy a politikailag kifejezett szászok ilyesekre számítsanak. Mi szükség van tehát egy erdélyi országgyűlés illegitim eszméjét megpendíteni, és sértést ejteni így az alkotmány nemes gyümölcsén, hogy azt tán mindjárt egy pusztító rohadás kövesse?

Az istenért, ne fogadjuk el a félrendszabályokat. A csapás, a szenvedés, a szolgaság, mit más erőszakol reánk, türhetőbb, mint oly járom, melybe eszélytelenül mi magunk tereljük oda magunkat.

Az unio-törvényről. Az 1848-diki május 29-dikén kinyílt és július 18-án bezárt erdélyi országgyűlés bizonyosan egy a legnevezetesebbek közül, mert hiszen ez volt az, mely az urbéri terheket megszüntetvé, a hazának minden lakosaira nézve a jogegyenlőséget nemzet nyelv- és vallás-különbség nélkül örök és változatlan elvül elismeré s ezzel ellenkező addigi törvényeket eltöröl, és a mely a Magyarországgal való egygyé alakulást létesíté, és mégis ezen rövid de roppant fontosságú országgyűlésre nézve kelle ténnie azon sajnos mulasztásnak, hogy annak jegyző- és írománykönyve mindamellett is, hogy eziránt az 1848 diki június 23-án tartott országos ülésben indítvány és intézkedés történt, még eddig is ki nem nyomtatott, s valóban nem lehet eléggé bámulni azon is, hogy bárha Kolozsvárt irodalmi vállalatokra kész két könyvtáros és három nyomda van, s bárha a felelőlt alkotmányos érületnél s az 1848-diki országgyűlés iránti kegyeletnél fogva az olvasó-közönség aligha fogadhatott volna kedvezőbben valamit, mint az említett jegyző- és írománykönyv kiadását, mégis erre eddig még senki sem vállalkozott!

Pedig nem tekintve, hogy az már mint vállalat is káros nem lehetne, arra már csak azért is elkerülhetlen szükség volna, hogy az 1848-diki országgyűlésen történtek már valahára hitelesen okmányilag felvilágosítva leunének, s azon különféle tévedéseknek s mende-mondáknak, melyek csak egy maga az unio-törvény iránt is léteznek, végül vettethetnek.

Ugyanis majd azt állítják, hogy a Magyarország és Erdély egygyé alakulásáról (ez a czime az unio-törvénynek) alkotott erdélyi törvényezik csak a nádor, István főherczeg, által lett volna megerősítve de királyi szentesített nem nyert volna; majd meg azt hiszik, hogy a királyi megerősítés megtörtént ugyan, de a szentesítés és törvénynek szokott innepélyes alakbani kiadása nem következett be; s még egy jeles pesti hírlapnak Erdélyre vonatkozó vezércikkében annak tekintélyes szerkesztője is erről ugy emlékezik, mint „V-dik Ferdinánd által megerősített s a magyar miniszterium aláírásával is ellátott“ törvényezikről stb.

Ilyetén ingatag s a valósággal meg nem egyező nyilatkozatok egy épp ily nagy fontosságú s az utánjárást mindenesetre megérdemlő törvényhozási tényről bárha magokban eléggé csodálatosok is, de azzal némileg menthetők, hogy az említett jegyző- és írománykönyv közzétéve nem

levén, a dolgok folyama alapos tudomásával csak kevesen bírhatnák.

Segíteni kívánt ugyan valamennyire e bajon a „Kolozsvári Közlöny“ szerkesztője, midőn lapja múlt évi 106. számához az 1848-diki erdélyi országgyűlés által hozott törvényezikket melléletekppen csatolta; ez magában foglalja ugyan a Magyarország és Erdély egygyé alakulásáról kelt 1848-diki június 10-én megerősített s július 11-én királyi szentesítéssel ellátott törvényezikket a maga innepélyes szentesített alakjában, de felelte sajnálni lehet, hogy ezt a szerkesztőség csakis egy volt országgyűlési íróknak a törvényhatósága számára vett másolata után — a mint ezt csillag alatt tett jegyzetében mondja — nem pedig legalább a belügyminiszterium eszközéséből Budán a magyar kir. egyetem bettivel nyomtatásban megjelent kiadásból közölhetné; e mellett elvétezt s a nem eléggé tájékozottat megzavaró eljárásnak tartom, hogy azon törvények, melyek megerősítést nyertek, azon csakis törvényjavaslatokkal, melyek megerősítést nem nyertek, melyek tehát teljességgel nem is törvények, egyttvé vannak sorozva; s végre az említett közlés hiányos is, a mennyiben azon okmányok, melyek által a közös hongyülésre küldendő követek népképviselét alapjáni választásáról, — az urbériségeken fektűt őr szolgálat (robot) dézma és pénzbeli fizetések kisajátításáról, — az urbéri kisajátított magán őr javadalmak status-adóssággá változtatásáról alkotott II. dik, IV. dik és V. dik törvényezik megerősítettek, nem közölve, melyek pedig annál szűkeesebbek, mivel ezen különben érvényre és életbe lépett törvényezikket királyi szentesített alakban meg nem jelentek. Ezen hiányt azonban pótolni látszik azon kiadás, melyet az idén „1848 dik évi erdélyi országgyűlési törvényezikkek“ czime alatt helybeli könyvtáros Demjén László eszközölt, de itt azon lényeges hiba van, hogy ebben az unio-törvénynek csakis törvényjavaslata, nem pedig maga a valóságos szentesített törvény van közölve, s az így tett közlés a mellett, hogy a szentesített törvénytől több szókbán különbözik, s belőle a Gyergyai Ferencz neve is hiányzik, mely pedig a szentesítettben benne van, nélkülözzi egyszersmind az országgyűlés által az említett törvényezikket elébe tett bevezetést, egy július 11-én kelt királyi szentesítés nagy fontosságú tartalmu előzményét és befejezését, mely szerint a felség királyi szent szavával az említett törvényezikket az erdélyi törvények sorába innepélyesen beigattata és kijelentette, hogy azt mind maga megtartja mind pedig mások által megtartatja. Annak, ki ezen kiadást nyomtatás alá összeállította, nem lett volna szabad elfelednie, hogy az 1848-diki június 10-én 3210 szám alatt kelt s az említett kiadás 17-dik lapján közölt királyi leirat az érintett megerősített törvényezikkeknek éppen a legfennsőbb királyi megszentésit végetti felkűldését rendeli, s hogy annál fogva az országgyűlés azt június 19-kén bevezetéssel ellátva a szokott innepélyes alakban szentesítés alá felterjesztvén, különbeni teendőit pedig végezvén, csakis azért nem osztott szét s üléseit azért napolta el, mert az említett törvénynek királyi szentesítéssel ellátott kiadásban leérkezését be kellett várni, mely végre leérkezvén, ugy lón aztán az országgyűlés július 18-kán, a szentesített unio-törvény kihirdetése után berekesztve. — Pesti könyvtáros Lampel Robertis az 1847/-diki magyarországi törvényezikkeknek általa kiállított zsebkijadásában (Pest, 1861) ezen törvényezikkekhez „az Erdélyországgal unio szentesítése“ czime alatt egy függelékét mellékelte, de ez, miután még csak magát az erdélyi unio törvényt sem közli, oly igen figyelmetlenül van összeállítva, hogy az abban közölt egyes összefüggés nélküli adatok kimerítő ntasítást nem nyújthatnak.

Igy tájékozatlanság között tán nem lesz felesleges, ha Erdélynek Magyarországgal egyesülése körülményeit s a hozott törvényre vonatkozó adatokat pár szóval emlékeztetbe hozom.

Az unio teljességgel nem 1848-dik évi hirtelen fogamzott gondolat, s annak létesítéle sem oly tény, mely egyszerre s véletlenül jött volna közben, mert míg egyfelől a magyar országgyűlés Erdélynek az osztrák uralkodóház alá jutása óta a magyar szent korona jogánál fogva folytonosan szorgalmazta az azon koronához tartozó s ahoz visszavért Erdélynek a mohácsi vész előtt Magyarországgal volt szoros egyesületbe való visszatételét, másfelől még a II-dik József alkotmányellenes és törvénytelen rendszere megbukásával Erdély törvényhatóságaiban egyesítési mozgalmak keletkezvén, már akkor a törvényes alkotmánynak az önkény általi veszélyeztetés elleni biztosítása az unióban ismertett fel, s annak létesíthetése az 1790 diki magyar országgyűléshez a megyék és székek részéről követek is küldettek, s a közvélemény ily élénk nyilatkozása következtében az unio már az 1790/1-diki erdélyi országgyűlésen tanácskozás tárgyává lón; azt pedig mindenki tudhatja, hogy az unio felől már az 1848-dik évet jóval megelőzőleg irodalmilag és köztanácskozással szakadatlanul élénk eszmecsere folyt, s e tárgyat a közvélemény már annyira előkészíté s kifejté, miként az 1848-ban már az eszmefejlődés természetes meneténél fogva is méltán és a maga rendén alakulhatott törvényé, és pedig annyival inkább, mert ez nem rendkívüli s annál-kevésbé rendellenes uton került országos elhatározás alá.

Ugyanis már az 1841/3-ki országgyűlésnek 1843-diki január 16-kán tartott ülésében 608. jegyzőkönyvi szám alatt a rendszeres közigazgatási bizottmányok köteleességévé tétel: „miként a Magyarországgal egyesülés tervét min-

den egyéb tárgyak előtt dolgozza ki, hogy a közlebb tartandó országgyűlésre a törvényhatóságoknak utasításokat adni módjok legyenek. — az 1846/7-ki országgyűlés pedig mind a felsőház, mind pedig Magyarország nádora István főherceghez a partium tárgyában 1847-diki november 3-káról tett felterjesztéseiben a Magyarországgal való egyesülés szándékát oly határozottan kimondotta, miként V. Ferdinánd király ő felsége 1848-ki május 5-dikén 2519 udvari szám alatt az erdélyi országgyűlésnek május 29-kére Kolozsvárra összehívására írádott királyi leirata 3-dik pontjában az összejeendő országgyűlés tárgyául Erdélynek Magyarországgal való egyesülését nem is a magyarországi 1847/8-ki VII-dik törvények, hanem éppen ezen említett 1847-ki november 3-kán kelt országos felirat következtében, s így merőben erdélyi anteacta nyomán, tűzte ki.

De míg ezek Erdélyben ekként, a mint láttuk elég dicasterialis tárgyalási egymásutánál egyik a másikból következtek, az alatt Magyarország sem mulasztotta el Erdély egyesülését iránt másfél század óta számtalan országgyűléseken keresztül kifejezett, szorgalmazott és soha fel nem hagyott kívánságát megújítani, míg végre az 1847-diki évi nov. 7-kére összehívott s 1848-diki évi április 11-kén berekesztett utolsó külön országgyűlésén, a „Magyarország és Erdély egyesítéséről alkotott VII-dik törvényeknek legfelsőbb királyi megerősítését és szentesítését kinyernie sikerült.”

Ezen törvénynél fogva, (melynek 5-dik §-sa következő szavai által:

„Magyarhon, Erdély mind azon külön törvényeit és szabadságait, melyek a mellett, hogy a teljes egyesülést nem akadályozzák, a nemzeti szabadságnak és jogegyenlőségnek kedvezők, elfogadni, fenntartani kész.” — Erdélyi kebléi érdekei is kellően biztosítottak: az unió előmozdítására nagyfontosságú lépés történt, miután ezáltal mind Magyarország, mind pedig a közös uralkodó ő felsége Erdélynek Magyarországgal való egyesülését nemcsak elfogadták, hanem magokat erre Erdély országgyűlése beléegyezésének hozzájárulta esetére el is kötelezték.

Ily előzmények után mi volt természetesebb, mint az, hogy a felség által törvényesen összehívott erdélyi országgyűlés a már több országgyűléseken keresztül tárgyalás alá vett, a királyi felség által határozás végett kitűzött és az erdélyi országgyűlés megegyezése feltétele mellett előre is a magyarországi szentesített törvényeknél fogva legfeljebb elfogadott uniót az 1848-diki május 30-kán tartott örökös emlékeztetés országos ülésben egyhangulag kimondta, az említett magyarországi törvény határozmányait közakarral elfogadta, s mind ezt még az napon törvényjavaslatba foglalta és az országgyűlésre kinevezett királyi teltalalmu biztos b. Puchner erdélyi katonai főparancsnok útján ő felségéhez királyi megerősítés végett felterjesztette.

Azonban ezen alkotott törvény nemcsak egyszerű viszhangja a magyarországi 1847/8-ki VII-dik törvényeknek, hanem egyszersmind ez az, mely által a jogegyenlőség e hazának minden lakosaira nézve nemzet, nyelv és valláskülönbség nélkül örök és változhatatlan elvül elismertetett és az ezzel ellenkező eddigi törvények (s így természetesen a román nemzet és görög vallás jogegyenlőségének praedjudicálók is) eltöröltetteknek nyilvánítottak. Egyébaránt e törvény tartalma ismeretesebb, mintsem arra bővebben kiterjeszkedni kellene, elég legyen tehát csak annyit felemlíteni, hogy a közös törvényhozás elfogadása s az udvari kancellária funkciója teljes megszűntetése mellett, Erdélyben a közigazgatás és igazságszolgáltatás folyama és személyzeti szerkezete a közös hongyülés általi elrendezésig akkor volt helyzetben fenntartott, és hogy a teljes egygyé alakulás részében tekintetből s Erdély érdekében Magyarországha illesztése és a közös hongyülésre e tárgyban előterjesztendő törvényjavaslata anyag nyújtás végett országos bizottmány nevezetett ki. E törvény tehát a jogegyenlőség magasatos elvének elfogadatlanság és igazságos kimondása, az addig nem jogosultaknak nemesszivi fölemelése mellett egyszersmind Erdély érdekeinek megvédésére is a szükséges intézkedéseket megtette.

A felterjesztett törvény a legfelsőbb királyi megerősítést megnyervén, az erről 1848-ki június 10-kén 3210 szám alatt ő felsége aláírása és b. Apor Lázár mint az erdélyi udvari kancelláriának a kancellár meg régebbi lemondása miatt akkori vetője és Szentgyörgyi Imre erdélyi udvari tanácsos ellenjegyzése alatt kelt királyi leirat ugyanazon hó 19-dikén az országgyűlésen kihirdettetett, s annak megfogadása nyomán a legfelsőbbleg megerősített, az országgyűlés által utjában elfogadott és kihirdetett törvények, mint már törvényhozásilag bevezetett és érvényre emelt okmány, a dolog folyamát felfejtő bévezetéssel ellátva, az országos elnök és ítélőmesterek aláírásaival és a nemzeti pecsétekkel megerősítve legfelsőbb királyi megszentetés végett ő felsége elébe felküldetett. Minek következtében a királyi szentesítés is bekövetkezvén, a fennfoglalt már királyi megerősítéssel ellátott, kihirdetett és legfelsőbb rendelkezés folytán elégtételbe is vett törvények Innsbruckban 1848-ki július 11-kén ő felsége aláírása s királyi pecsété, ugy az erdélyi udvari kancellária részéről b. Apor Lázár és Czák Károly ellenjegyzése erőssége alatt innepélyes diplomaszertű alakban is kiadott, s az országgyűlésnek július 18-kán tartott ülésében utjában ezen megszentésített alakjában is kihirdettetett.

Azt felesleges mondanom, miként a törvényhozás funkciója azzal, hogy az unió-törvény ő felsége által minden változtatás nélkül megerősített, s ezen megerősített törvények az országgyűlés által elfogadatlanság kihirdettetett, az említett törvény tárgya nézve már be volt vezetve, ennél fogva ő felsége 1848-diki július 2-dik napjára már közös országgyűlést hirdetett ki, s egy június 10-kén kelt s a június 19-ki országos ülésben felolvasott és elfogadott legfelsőbb királyi leiratában a végett, hogy „a kitűzött magyarországi közös országgyűlésen Erdély is követi által megjelenhessen, s e végre a választások kellő időben az illető törvényhatóságok által végbevitethessenek” rendelkezni is méltóztatott, a választás módjáról alkotandó törvényjavas-

latok királyi szentesítése megadására István főherceget, Magyarország nádorát s ugyanott királyi helytartót hatalmazván fel, — kinek hatóságát különben is ő felsége Erdély kormányzója gr. Teleki Józsefhez még 1848-ki május 29-kén kelt legfelsőbb királyi kéziratalnál fogva Erdélyre is már kiterjesztette, egyuttal megrendelvé, hogy rendeletei épp azon engedelmisséggel és pontossággal teljesíthessenek, mintha azok ő felsége saját neve alatt kelttek volna.

S miután Magyarország és Erdély egyesülése nemcsak kimondott, hanem a magyarországi 1847/8-ki VII-dik és az erdélyi 1848-diki törvények alapján fogantatba is vétetett, István nádor ő főhercegsége azon 1848-ki június 19-kén 367 szám alatt kelt királyi helytartói leiratában, mely nélfogva a „közös hongyülésre küldendő követek népképviselői alapjáni választásáról” alkotott törvények megerősítését s szentesítését, a dolog közjogi és törvényes állásából kiindulva fejezte ki azon nagyfontosságú elvet, hogy az „egyesülésnek király és nemzet közös akaratával lett kimondása után a törvényhozái hatalom csakis az egyesült haza országgyűlésén gyakorolthatatik.”

Csak a fennebbiek kiegészítésül kell még megemlítenem, miként a szentesített választási törvény az 1848-diki június 23-kán tartott országos ülésben végelesen elfogadatlanság és kihirdetett, annak azonnali teljesedésbe vétele megrendellett, és hogy a július 2-kán kinyitott közös hongyülésen annak mind főrendi, mind alsó tábláján a Magyarországgal egygyé alakult Erdély is a magyarországi és erdélyi unió-törvények értelmében képviselve volt.

A fennebbieknél fogva a legbiztosabban lehet következtetni, hogy az erdélyi unió-törvény által a magyarországi 1847/8-diki VII-dik törvények Magyarországot és Erdélyt egyiránt kötelező törvénynek, s a magyar szent korona törvényes és elvülhetlen jogánál fogva felbonthatlan szerződésé vált, s azon kimondott elvül fogva, hogy a törvényhozái hatalom csakis az egyesült haza országgyűlésén gyakorolthatatik, a törvények és törvényes igazságok való hódolatról tesz tanúbizonyságot az, hogy az 1848-ki erdélyi országgyűlés azon évi július 18-dikán ugy rekesztetett bé, mint Erdélynek utolsó külön országgyűlése, melylyl Erdély törvényhozási története bevéződött s maga az ezen országgyűlésre kinevezve volt teltalalmu királyi biztos b. Puchner erdélyi hadi főparancsnok is, említett minőségében, az országgyűlésnek akkori berekesztését „az utolsó hongyülés bézárásának nyilvánította.” XXX,

Egy igénytelen szó a „Gazetta Transylvaniei” idei 2-dik számában „Refrangere” című cikk írójához.

— Ha a t. cz. olvasó a „Kolozsvári Közlöny” tavali 113. és 115-dik számaiban megjelent egy „Mezőségi román” az uniót tárgyzó nézetét figyelemre méltatta — hiszem, hogy elismerte azt, miszerint azon nézetek annyira voltak pozitív törvényekkel támogatva, miképen azok megdöntése lehetetlen, s a midőn én azt állítottam, távol legyen tőlem azon önhitség, mintha én magamat túlbécsélni akarnám, azt állítva, hogy nézeteim megdöntetlenek; én ezt mondván, nemcsak a magyar, de sok román és szász jogtudósok véleményét fejezem ki, a kik az irt nézetek megdönthetlensége mellett nyilatkoztak, és ezt maga B. G. ur, kinek czikke ellen voltak az irt nézetek irányozva, elismerni látszott azon tette által, hogy azokra csak azt nyilvánította, miszerint a „Mezőségi román” az ő nézeteit visszszáson értelmezte volna, — hanem ezen czim alatt: „Refrangere” a „Gazetta” 2-dik számában egy más czikk jelenik meg, melynek nem annyiban az a czélja, hogy nézeteimet ellentörvényekkel megdöntse, mint az, hogy engem a „Gazetta” közönsége előtt „renegatnak és nemzet-árulónak bélegegessen”; — azért habár ez egyéni dolog, mégis minthogy ez iratomban oly tárgyak merülnek föl, melyek a magyarok és románok előtt érdekel birandanak, remélem, hogy soraim nem fognak terhére lenni a t. cz. olvasónak. — A „Refrangere” című cikk írója hibáztat engem, „miért állítottam én, hogy a románok mindent az „unio” által nyertek — s kérdi: mikor egyeztek belé a románok az unióba? — felhozza, hogy a balásfalvi gyűlés az unió ellen, miután ez de nobis sine nobis mondatott ki, ovást tett — hibáztat tovább, hogy miért nem kezdem én a historiai jogot 1291-től, a midőn a románok mint szabad nemzet figuráltak az országgyűlésen.” Nagy kérdések és nagyobb megrovások, a melyekre a felelet talán lehetetlen lenne, ha én 1848-ban nem kísérem volna nemzetem minden lépéseit figyelemmel, azért menjünk vissza 1848-ba — nézzük meg mit tettek a románok a balásfalvi óvás után — és imé legelőször ráakadunk arra, hogy habár az 1848-iki országgyűlés I. törvények kimondja az uniót, a románok az uniót uniót kimondott robot eltörölését elfogadták a nélkül, hogy bárcsak egy lett volna a románok közül, ki azt mondja nem kell a felszabadulás, mert ez az unió után történt; hanem én barátom azt fogja mondani, ezen tény nem kötelezheti a román nemzetet, mert csak a parasztek önérdéktől vezéreltetve fogadták el a felszabadulást, a midőn a román nemesség és intelligencia erről semmit sem akart tudni. Ha ez így van, akkor mondja meg nekem: miért lépett föl Torda megyében mint követelő, hogy a pesti országgyűlésre követnek válasszák Baricz György és Pap Laci, Dobokában Boheczel, Küküllőben Ládai, Fogarasban Gridiann, Krasznában a mostani éresek, Szászvároson Moldován, Szászsebesen Onicz, és mások. Ha nem akarta a román nemesség és parasztság az uniót, miért jelent meg a követválasztásra, a vármegyéken szász- és székelységeken minden román nemes, azon kívül minden egyén, ki 8 ft vagyonadót fizetett, és minden faluból a lelkészek és tanítók, ugy szintén a falu nagyságához képest egy vagy két követ. Hogy pedig lenn meg lehessen itélni, melyik tény érvényesebb, a balásfalvi gyűlésen tett óvás, vagy pedig a megyegyűlésen nyilvánított beleegyezés az unióba? Nézzük meg, kik voltak jelen a balásfalvi gyűlésen, és kik vettek részt a megye- és székgyűlésen? A balásfalvi gyűlésen jelen volt minden esperességből az esperes két lelkészszel, az egész civil román intelligencia, és a balásfalvi környékből minden paraszt, a ki csak mozogni tudott, hanem ezen gyűlésben sem a szilágysági, sem a hunyad- és beszterczemegei ro-

mán parasztság a hely távolsága mián nem vett részt, a midőn a követválasztó gyűléseken, az esperesek, lelkészek, román nemességen és oly egyének kivül, kik 8 ftot fizettek, jelen voltak a faluképviselőik a faluk nagyságához képest. Így állva a dolog, mondja meg édes barátom, hol volt inkább képviselve a román nemzet: a balásfalvi gyűlésen, vagy pedig a megyegyűléseken? Önnek vagy azt kell felelni, hogy a megyegyűléseken, vagy azt mondani, hogy mindezek, kik a megyegyűléseken jelen voltak, vagy a megválasztást elfogadták, nemzetárulók és renegatok. Am legyen ez is igaz, hanem még egy kérdés. Ha a román intelligencia nem akarta az uniót, mondja meg nekem, miért ment a Balásfalván megválasztott bécsi deputatio, (mely a román intelligencia gyöngye volt) a 16 pontból álló petitioval Pestre a magyar miniszteriumhoz? miért nem mondotta meg V. Ferdinánd császár ő felségének, mi nem menyünk Pestre, mert nem ismerjük el az uniót? vagy talán ezek is mind renegatok és nemzetárulók voltak? Ugy fájdalom, barátom, csak ön marad valóságos román — ha csak ön is ezen nevezet el nem játszotta — valamely megyegyűlésen résztvéve.

Látja édes barátom, a megyegyűléseken állottunk mi el a Balásfalván kimondott óvástól, a megyegyűléseken ismertük mi el az unió törvényességét. Ezek így levén, nem is szükséges, hogy a historiai jogot 1291-én kezdjem, miután juris axioma „volenti non fit injuria.”

Hanem én barátom avval hibáztat engem, „hogy miért akarom én ma az uniót, miután mi már 12 éve, hogy a császár ő felsége kegyéből polgári jogokat élvezünk, melyeket a császár nekünk jutalom gyanánt adott azért, hogy mi segítségül szolgálunk arra, hogy az „unio”, mely valamint ráuk ugy a dynastiára nézve is veszedelmes volt, megsemmisítsék.” Micsoda beszéd ez? én nem értem uram! olvasott-e ön életében egy erdélyi fedelmi esküt, a midőn kötelezi magát a törvények megtartására. Ha nem olvasott, kérem olvasson egyet, és akkor nem fogja magát ily csatlódásba ringatni, hogy képes csak egy percig is azt hinni, hogy constitutionalis király magára polgári szabadságot adhat; hogy mi 12 éve élvezük a polgári szabadságot, az igaz, de mi ezt az 1848-iki országgyűlés I-ső törvények ezen szavai nyomán élveztük, „valamint a testvér Magyarhonban minden lakosok jogegyenlősége kimondva és életbe léptetve van, ugyanazon módon itt is e hazának minden lakosaira nézve, nemzet, nyelv- és valláskülönbség nélkül örök és változhatatlan elvül elismertetik, és az evvel ellenkező eddigi törvények ezenel eltöröltetnek nyilvánítottak. Ha ön azt állítja, hogy a románok nem ezen törvények nyomán lettek szabad polgárokká, miért nem említette ön azt a valódi törvényt, hogy ismerjem meg én is? Vagy talán ön feltette, hogy én ráismerek a 849. 4-dik martiusi oktroyzott birodalmi alkotmányra? Igen, édes ifju barátom, ezen alkotmány nyomán kapták a románok érdemük jutalmát azt, a mit a magyarok büntetésül!! Szép jutalom minden 20 ft adó helyett 60 ft adót fizetni, — dohány és stempel egyedürságot — örökösödési díj gyanánt a vagyonnak 1/20 részit, adás-vevési díjba 1/28 részit az állam cassájába dobni — bor, pálinka és egyéb élelmiszeri adót — s mind ezekre ráadásul a német nyelvet, elkezdve a jegyzői hivataltól a helytartóságig; ugy szintén az iskolában az abécéztől a törvényig! Mondhatom emberi érzést feljuttaló jutalom. Ezzel ön ifju barátom máskor is előállhat. Vagy talán ön abban tartja a polgári szabadságokat, hogy a gendarmerie és finácze az embert uton és a hazában kimotóztatta, ha vajjon van-e passusa, és nem esempész contraband alá huzandó egyedürsági czikketeket. Dicső szabadság és még dicsőbb jutalom! Vagy ön azt értette, hogy a románok hivatalt kaptak — ez még szebb — árua 5000 tisztviselő közül volt 186 román, de minő kardinális hivatalokban, kivéve a 22 pléhgallérost, részint kancellisták részint diurnisták — vagy legfeljebb egy-kettő járási segéd. — Hanem mondja meg ön barátom, szolgálta-e ezek mint románok? oh nem, ezek nem voltak egyebek németeknél, miután nekik csakis nemetül volt szabad írni. Hanem ugy-e barátom ezeknek még volt egy szép foglalatosságuk, tudniillik hogy ők mint az idegen tisztviselők tolmácsai figuráltak. Hanem ezen jutalmak elősorolását azon kérdéssel zárom be, hogy képes egy olyan rendszert jónak állítani a közönség előtt, a mit maga ő felsége az október 20-diki diplomával mint ezeknek meg nem felelő félre dobni kegyeskedett?

De ön tovább megyen és azt mondja „várjunk a tiszt és követválasztásig, és meglátjuk, hogy a magyarok abban fognak működni, miszerint mint 1848 ban renegatokat választassanak követekül.” Ezt megvallom nem tudtam, hogy Gridiann és Boheczel kik 1848-ban követek voltak azon renegatokhoz tartoznak, kikhez ön legkegyelmesebben méltóztatott engem is sorozni. Ifju barátom, minthogy ön valóságos román, azok pedig nagyon ájtatosak, tudni fogja azon szent mondatot: „nem az a ki mondja „uram uram” fog menybe menni, hanem az, a ki az atya akaratját teljesíti.” Ugy, nem az a jó román, a ki minden szavával azt állítja, hogy ő jó román, — hanem az a ki tetteket mutat elő, melyek nemzete boldogságát előmozdítják. — Én elő tudnék ilyen tetteket hozni — de szerénységem tiltja *) — hanem járjon ön végre azon falukban a hol nékem birtokaim vannak, és meg fog győződni, hogy midőn ön és önhöz hasonlók dicsédeknek a román nationalismussal, én tekintélyes öszveget áldozok a románok szellemi műveltségük előmozdítására. Azt pedig, hogy a magyarok mit fognak tenni követ- és tisztválasztás alkalmával, legfennebb egy hónap alatt meg fogjuk látni — és biztosítom önt arról, hogy valamint jelenben önnek; ugy abban az esetben, ha a magyarok az igazság teréről lelépnek, az igazat meg fogom mondani — s remélem, hogy a jog és igazságra fektetett szavak el nem fogják hasznukat veszteni. (Folytatjuk.)

*) Minthogy tudomásunk van ama szép áldozatokról, ide írjuk: ön mint gyulnaltól birtokos arra birta ottani birtokos társait, hogy a szász n. e. hitfelekezet iskolája részére 30 hold földet adjanak, melynek 10 ft-át 8-9 holdat adott ön. Továbbá a mecsi nemegyesült görög iskola részére 10 hold földet adott és viszont a faragói elemi iskolának 10 hold földet, és végre a frátai iskolának 100 forintot — s miért ne írjuk ide, hogy a Széchenyi-dramajutalomra is adott mint hazafi 60 forintot?

KÜLÖNFÉLÉK.

— E hó 5-kén tisztelt Segesvár hat tagu küldött-sege gr. Mikó Imre ő nmgánál, tiszteletét fejezve ki ama városnak ő exelja iránt s örömet a felett, hogy ő felsége által a habár ideiglenes kormányzására ő nmlga lön fel-hiva. „Már anyánk emlőjén szabad intézvényeket szíván be, olyak közt is nevékedtünk, míg azon szomorú állapot nem lépett be, melynek nyomása még most is sújtja hazánkat, s melynek valahára megszüntetése naponta sürgetőbbé válik. Exelád van hivatva a nagy és nehéz feladatra országunkat ezen nyomástól megmenteni, s alkotmányos intézvényeibe azt visszahelyezni, hogy a megelégedés, rend s minden népesség jóllete ismét helyreálljon. — Így nyilatkozott a küldöttség s kíváná, hogy a gondviselés ő nmlgt segítse cél-jában. Mire ő nmlga következőleg válaszolt:

A legszívesebben köszönöm önöknek, uraim, hogy en-gemet e haza oly távol részéből, oly válságos viszonyok közt, minők a mostaniak, felkerestek s egy ideiglenes hiva-talra kineveztetésemet szerencsételtették. Én ezt önök alkot-mányunk iránti rokonszeve bizonyítványának tekintem, s mint ilyet, igen kedvesen veszem. Vajha mindnyájan elhin-nők, vajha a közelebbi sanyarúságok ideje alatt megtanul-tunk volna, hogy egyedül a törvényesség útja és tere az, melyen a népek és királyok jogait s jövéiket tartósan érvényesíthetik, munkálhatják. Uraim! Egyebekben lehetnek külön érdekeink, s azok iránt nem lesz nehéz, ha akarunk van, atyafiságosan kiegyezkedni; de abban, hogy e haza hazafiak által, a haza törvényei szerint s alkotmányosan kormányzottassék, azt hiszem, feltétlenül, mindnyájan egy ér-telemben lehetünk. Énnékem ez reményem, ezzel fogadom önök látogatását s kívánom, hogy az Isten adjon e haza né-pi között egyetértést s egymás iránti őszinte és igaz haj-landóságot. Így bizton bízhatjuk, hogy hazánk régi alkot-mányos szabadságát ismét visszanyerendi. Vigyék meg, uraim, szíves üdvözlétemet küldöknek s tartásuk meg jó emlékeze-tőkben legjobb akarójukat. — A város küldöttei ebeden ő nmgánál voltak, hol a korlátnokai elnök ő nmlga s több politikai notabilitások voltak jelen. A szász universitás küldöttsége ma fog tisztelkedni.

— A károlyfejevári országos tanácsokmányra egy-begyült t. cz. vendégek névsora s szállásaik házátszáma. — B. Kemény Ferencz, kir. udvari korlátnokai elnök a 46-ik számú épületbe. Gr. Mikó Imre, főkományszéki elnök a 46. sz. ép. Haynald Lajos, erdélyi r. k. püspök a 46. sz. ép. Gr. Teleki Domokos a 21. sz. ép. Ifj. b. Kemény István a 46. sz. ép. Gr. Beldi Ferencz a 18. sz. ép. Zeyk Károly a 43. sz. ép. Vécér Farkas a 12. sz. ép. Nagy Elek a 46. sz. ép. B. Apór Károly a 46. sz. ép. Horváth István a 29. sz. ép. Gál János a 29. sz. ép. Id. Ugron István a 12. sz. ép. Fosztó Ferencz a 43. sz. ép. Berde Mózes a 43. sz. ép. Dózsa Elek a 28. sz. ép. Nagy József a 28. sz. ép. Báro Salmen Ferencz a 11. sz. ép. Maager Károly a 588. sz. ép. Schreiber Simon a 41. sz. ép. Transch József a 1089. sz. ép. Schmidt Konrád a 46. sz. ép. Schmidt Vilmos a 29. sz. ép. B. Konradtsheim Vilmos a 41. sz. ép. Stebiger Dániel a 30. sz. ép. Sterka Schulz érsek a 30. sz. ép. B. Scha-guna András püspök a 46. sz. ép. Aldulán János a 30. sz. ép. Leményi Brán János a 743. sz. ép. Dunka Pál a 573. sz. ép. Moldovai Demeter a 7. sz. ép. Leményi Ferencz a 26. sz. ép. Ládai Agoston a 7. sz. ép. Jakab Bogdán a 33. sz. ép. Simon Elek a 21. sz. ép. Dobay Sándor a 26. sz. ép. Szentkirályi Zsigmond a 21. sz. ép. Szoboszlói György a 690. sz. ép. Róth Pál a 22. sz. ép. Kovács Dániel a 43. sz. ép. Polgári Lajos a 43-dik számú épületekben.

— Hírszerint a Szebenben tartott szász bizalmi érte-keztet, mely segessvári tudósítónk szerint máh hó 31-dikén gyűlt össze, határozottan az unió mellett nyilat-kozott, helyhatósági jogait lehető fenntartása mellett.

— Emíltettük volt azon szomorító hírt, hogy Három-széken Szaecsvai Károly földbirtokos urat katonai erő-vel elfogták. Azt hittük, hogy e hírtelenkedés el van enyész-tetve, s Erdély csendes magatartása kiérdemlendi, hogy az ily kedélyháborító s ostromállapotra emlékeztető jelenetek nagyobb következményeket ne vonjanak magok után; esa-lódtunk K. v. asárhelyi levelezőnk írja e hó 7-dikéről, hogy Szaecsvai Károly egy este nagy titokban szekérre tilt kato-naság által töltött fegyver közt elvitetett Brassóba. Hogy mi lett belőle? nem tudják még. Közelebbről adjuk az értesítő levelet.

— A pesti népkör előre hirdetett közgyűlése hatásá-gal beállott.

— Bécsből január 29-ről írják: Míután a magyarok az országgyűlés megtartását az 1847-ik választási törvé-nyek szerint megkapván, tehát a birodalom nem magyar tartományai is mint az 1849-diki marc. 4-diki választási törvényt kívánják életbeléptetni s pedig ugyanazon orszá-gokból, melyekből az 1848—9-ki birodalmi gyűlés volt ősz-sehíva.

— A „Kr. Z.“-nak jan. 15-ről írják Bukarestből: „Tegnap a rendőrfőnöktől román és német nyelven egy ki-áltvány jelent meg, a mely tudtul adja, hogy Kuza h. ő fensége a belügyminiszterium által az osztrák császárnál minden az újabb időkben ide menekült magyarok számára teljes amnestiát eszközölt ki, minőlfogva minden olyan magyar felszólítottat, hogy térjen vissza hazájába, vagy ha ez nem tetszenék, utazzanak el Törökországba, míután Oláh-országban nem engedtetik meg a tartózkodás.“

POLITIKAI HIREK.

— Palmerston l. közlönye, a „M. Post“ jan. 29-diki számában, következő fővezércikket közöl: „Az osztrák államférfiak át nem látják, hogy Magyaror-szágot Bécsből kormányozni éppen annyi, mintha l. Ja-kab Nagybritaniát Edinburghból akarta volna kormá-nyozni, a keleti tartományokat pedig németesíteni annyi, mintha ő Angolországot skóttá akarta volna tenni; holott

minden arra mutat, hogy Európa történeteinek kulcsa a jövő s tán több következő komor évre nézve — Pesten található. A kik Ausztriának, Ausztria által pedig az eu-rópai békének minden jót kívánnak, éppen már ringatni kezdék magokat a reményben, hogy az osztrák császár tanácsosai valahára elismerték, hogy azon népet, melyet nem fékezhettek, ki kell békíteniük: a midőn e természet-énél fogva oly izgékony, most pedig annyira felizgatott népnek új okot szolgáltatnak az ingerültségre, s a drága hónapok, melyeket a császári állam új megszilárdítására lehetett volna felhasználni, most csak arra szolgálnak, hogy a Bécs és Pest között tátongó mélyregett tágtásák. A miniszteri lapok panaszkodnak, hogy Magyarországon nem fizetik többé az adót, a császári törvényszékek nem működhetnek, a megyei hatóságok pedig nem akarnak működni, stb. Bajos megmondani, mikor fordulnak e kel-lemetlen állapotok még rosszabbra. A kérdés megoldása alkalmasint a következő két mód közül valamelyik szer-int fog történni: vagy kibékülés, a miből multhatlanul az fog következni, hogy az osztrák kormányban és politiká-ban a magyar befolyás lesz az uralkodó elem (pedig jól tudjuk, hogy a magyarok mily barátságos érzelemmel vi-seltetnek Angolországot iránt): vagy szétbomlás, olyfor-mán, hogy Ausztria, Salzburggal, Tyrollal s tán Szil-ziával (mely tartományoknak csak 3—4 millió lakosuk van) egyszerre német herczegséggé súlyednének, ha csak Cseh- és Morvaországot magoknál nem tarthatnák, mely két tartomány azonban alkalmasint inkább Magyar-ország, Galiczia, Erdély s a román területek által képe-zendő szövetséghez vonzódnék. Ezen államnak körülbe-lől 30 millió lakosa volna, mert bátran feltehetjük, hogy az elszakadási harc közben Velence kisiklanék a két-fejű sas körmei közül. Igen valószínű, hogy a két eset-nek bármelyike következék be, a vihar lecsillapulta után az fog történni, hogy a roppant és termékeny Dunavöl-gye eddig még sohasem sejtett kiterjedésben nyílik meg kereskedésünknek.“

Ezután körülményesen írja le a „M. Post.“ a Dunát és mellékfolyóit, s így végzi a cikket: „Az osztrák fél-tékenység s gátoló pénzügyi codex sokáig elzárva hagy-ták a jövélt forrásait, melyeket e folyam tartalmaz; de az osztrák rendszer most alappjában megrendült, s bárhogyan végződjek is a harc, méltán várhatjuk, hogy szabadelvű vámszabályzat s jobb kereskedelmi törvények módot fog-nak nyújtani gyárosainknak, hogy e roppant vízi uton terjeszthetessék azon árukat, melyeket Ausztria maga nem készít s melyeket csak a Duna völgye megnyitával sze-rezhet meg.“

A „Constitutionnel“ jan. 29-ki vezércikke szerint a magyar országgyűlés ápril 2-kán Pesten fog megnyílni. A császár és király előterjesztése úgy látszik már el van készítve. Következő három pontból fog ál-lani: 1-ör V. Ferdinánd magyar király és törvényes kö-vetkezője Ferencz Károly lemondása, és a mostani ki-rály trónra lépte. 2-or az october 30-diki diploma elfo-gadását ajánlja, és 3-or az 1848-diki törvények meg-vizsgálását.

— A „Vat.“ milánói levelezője jan. 27-éről írja: „Néhány nap óta itt egy franciaia zuávsszádos két altiszt-let együtt tartózkodik, lakásán a legkülönfélébb társa-dalmi osztályokból való emberek fordulnak meg. . . maga Türr is — s a napoleonsd'orok csakugyan pengnek. Hal-lomás szerint egypár száz elszánt ficzkó toborzása forog itt fenn, kik már most a velencei területre mennének, s ott szétosztoltan a forradalmat előkészítenék, hogy mi-helyt ez kitör, az egyes helyeken élére álljanak. Egy időben velők egy franciaia mérnöktesti őrnagy — ki je-lenleg Lombardiát utazta be s különféle helyeken pontos vizsgálatokat tesz — menne Velenczébe, hogy lássa s tu-dassa, mint állnak ott az ügyek. Ebből látni való, hogy Franciaországot az olasz ügyek vezetését már kezében tartja, — s ekkép azon állításunk, hogy mindenesetre Franciaországot áll háttérben mindenütt, a hol valami tör-ténik, — csakhamar bebizonyulhat. Ezuttal azon szilárd meggyőződésünket fejezzük ki, hogy néhány hó, talán hét mulva a két hű szövetséges mindenden ismét karölt-ve fog eljánni. — Néhány nap óta itt feltűnőleg sok fran-czia tiszt fordult meg, kik nagyobbbrészt polgári öltözet-ben járnak s azt állítják ugyan, hogy a farsangi mulatsá-gokban akarnak résztvenni, de hogy hát mögött mások céljaik, az nyilván való dolog. Különbben mi biztosítha-tunk mindenkit azon állításunk igazságáról, hogy egész Lombardiában nagy előkészületek történnek nagy számu francia csapatok elszállásolása iránt. — Türr küldetésé-re vonatkozólag jól értesült személyek tudni akarják, hogy e tábornok nem is volt Caprerában, hanem itt Ma-lanóban, Baretta szindikusz házában adatott át Garibaldi-nak a gyémántcsillag (?).“

— Egy franciaia diplomata, ki gyakran megfordul a párisi udvarnál, beszéli, hogy egy jósnő, ki megjöven-dölte a franciaia császárnőnek, hogy csakugyan trónra

fog lépni, azt is megjósolta volna neki, hogy egy év mul-va nővére halála után meg fog halni. Ezen jóslat igen le-voerőleg hatott volna a császárnőre. Az utóbbi udvari bálban, midőn Mon, a spanyol követ, hozzá közeledett, a császárnő könyekre fakadt s egy fülkébe huzódott, hol sirt, mint a gyermek. Midőn a császárnő azon akademiái ülést, mdlyben Lacordaire tagga avatottat oda hagyá, a császárnő ezt mondá Lacordairenak: „Távozzon innen egygyel kevesebb csalódással és menten egy előítélet-től. A császárnő csalódása az volt, hogy azt hitte, mi-szerint az ékeesszó atya melegebben fogja védeni a sz. atya ügyét; ellenben azt tapasztalta, hogy csakugyan elő-ítélet hinni, hogy protestans nem képes eléggé méltányol-ni a pápaság szentségét.

— Bécsből jan. 31-én írják: Minél élénke-ben ismétlik Turinban és Párisban, hogy a béke nem zavartatik meg, annál bizonyosabbnak tartják a há-borut. Hogy azt sem Szárdinia sem Franciaország nem fogják kimondani, bizonyosnak vehető, ellenben arról nem kételkednek, hogy azt Garibaldi s az ő szabadsa-patai majd előidézik, vagy azáltal, hogy Velenczébe be-ütnék, vagy hogy a velencei partnak valamely pontján kiszállást eszközölnek. Az itteni föltevés szerint, Fran-cziaország terve oda megy ki, hogy Ausztriát minden oldalán foglalkoztassa s az ily módon kényszerítve legyen saját katonai erőit szétforgácsolni. S ha Ausztria netán segílyt nyerne Németországtól, ezt Franciaország a be-nemavatkozási elvnek megsértésül fogná tekinteni s abozképest cselekedni.

— Berlin, jan. 30. Az urak házának feliratára való válaszbán a király a boldogult király elvesztése mi-atti legmélyebb fájdalom szavaival köszöni meg a nyilat-kozó részvétet. — Továbbá következőket mondja a vá-lasz: „Kormányzásomnak alaptörvényeit helyettes uralkodóságai léptemkor előterjesztettem, nyilván és őszin-tén kimondván, hogy mit akarok? Nem akarok a multtal szakasztani, de akarom — hogy ott, hol annak szüksé-géről meg vagyok győződve — az országos intézmények-be javító kézzel nyuljak, mint ezt boldogult atyám 1808-ban s boldogult bátyám a maga epochájában tevő. Előm-be szabtam a határvonalat a meddig haladhatok, s ezen bi-zonyára túl nem lépendek. Nem akarjuk kétségbe vonni, hogy talán nehéz időknék kellend elibe mennünk, s mind-ez oly mértékben jó tekintetbe, a mily mértékben az or-zság és uralkodója egyik fognak lenni. Ezt remélem, óhajtom és várom. Csak így leendünk belülről és kívül-ről erősek, s a jövőnek bizton elébe nézhetünk.

— A B. u. „U. Z.“-ban ezt olvassuk: A mindin-kább szilárduló viszony a bécsi és pétervári udvarok közt kifelé is nyilvánulni kezd abban, hogy mindkét udvarnál a követség nagykövetséggé fog emeltetni. Rechberg gróf azon esetre, ha Schmerling ur venné át a kormány-gyeplőt, sz.-pétervári követté fogna kineveztetni, mely állomás most fontosabbnak látszik lenni, mint valaha. Balabine ur megmarad Bécsben.

— Az észak-amerikai forradalom előre halad. Már a programja is majdnem kész volna egy déli szövetséges állam szervezésének. Dél-Carolina egy Washingtonba küldött követe által követeli Sumter erő-dnek átadását. Az ottani államhatóságok tudatták An-derson őrnaggyal, hogy elhatározták azon erődnék An-derszagos bevétele, ha önkényt nem adatnék át Newyork-ban jan. 14-kén a munkások részéről lelkesedett tünte-tés volt a Dél ellen intézendő minden kényszer ellen.

Ujabbak. — Párisból jelentik a „Viland“-nak, hogy oda érkezett hír szerint Garibaldi Caprera szigetéről eltűnt. E hírnék hivatalos megerősítése még hiányzott ugyan, s azt sem tudták megmondani, hogy a híres hős hová vette útját. Az orosz követ ter-meiben, a ki jan. 28-kán nagy lakomát adott, azon véle-mény hallszott, hogy Garibaldi alkalmasint a dunai tarto-mányok felé lesz utban. A bórzen azt rebesgették, hogy Londonban vagy Párisban van, sőt voltak oly sokat tudók is, a kiknek véleménye szerint csak azért tette magát láthatatlanná, hogy a „honfiak“ tolakodása elől menekül-jön, kik azt kívánták, hogy a megigért támadáshoz mar-cziusban kezdjen hozzá, holott ő az olasz királylyal szem-ben azon kötelezettséget vette magára, hogy egyelőre nyugton maradjon.

— Párisi jólértesült helyről erősítik, mikép azon kormányok, a melyeknek követői a nápolyi királynál vannak, a gaetái ostromzárlatot sem tényleg sem jogilag el nem fogják ismerni, s azért gondoskodtak arról, hogy kormányaikkal való összeköttetések Persano tengernagy által meg ne szakítottassanak. A mi Francia-országot illeti, egy minisztertanácsban határozza lön, a turini kabinettel tudatni azt, hogy franciaia lobogóju ha-jóknak a gaetái kikötőből való visszautasítása ellen tiltá-kozik a franciaia kormány.

— Gaeta, jan. 31. Ma éjjel mind az ostromlók, mind az ostromlottak részéről élénk tüzelés folyt; a vár azonban e miatt nem szenvedett. Egy ágyúnaszád több óráig minden kár előldézése nélkül folytatta tüzelését, melyre a viszonttüzelést a Transilvania-úteg (mi a patvar!) eszközölte, míg nem az ágyúnaszád visszahúzódtott. A jan. 29-ki ágyúzás alkalmával két nő is áldoztatja lett a tüzelésnek.

— A „P. Lloyd“ bécsi levelezője írja, hogy a magyar megyéknek a január 16-ki nyiltparancsra tett egyértelmű feliratai meggyőzték a kormányt, hogy a szabadelvű párt vezéreivel ki kell egyenlítenie a kérdéseket, és így valószínű, hogy az oct. 20-ki alapot maga az udv. kancellária sem akarja szorosan fenntartani. Határozottan állítják, hogy az országgyűlés Pestre hívásának sem szegüljön ellene, s szintoly komoly föltételt az, hogy a közelgő országgyűlésen a kapcsolott részek is képviselve legyenek. Így ír a tudósító, de mi úgy hiszszük, a kapcsolott részek alatt Erdély is oda van érte, oda kell hogy érve legyen, mert ez is az anyaországgal törvényesen egyesült.

— A „M. O.” táviratilag Napoleon trónbeszédét hozza röviden; külpolitikájára nézve a császár úgy nyilatkozik, hogy Franciaország minden nemzet iránt rokonszennvel viseltetik, s mindent kárhözhat a mi a népjogot sérti — támogatást ígér minden igaz ügynek ha arra meghívatik; erős elhatározása viszályba nem avatkozni, hol Franciaország ügye nem jelen meg igazságon alapszik.

T. és felelős szerkesztő DÓZSA DÁNIEL.

A kolozsvári Közlönynek *e. e.* 8-ik ugy Korunknak 32-ik számaiban *) azon váddal lépett fel igénytelen személyek ellen, m. Kadácsi Dániel ur, a Berenczei László árvának nagytatyjok, hogy hozzámm tett többszöri felszólításai eredménytelenek lévén, kénytelen vala figyelmeztetni az árvák fekvő javai körül véghez viendő kötelességemnek teljesítésére. Mely felszólítására m. Kadácsi Dániel urnak, nyugodt, de megérvézt kellel, ezekben feleltethet:

de megvázelt kebelével, ezekben ímeletemek:

Én 1859 november hava első napjaiban tetém meg utoljára látogatásomat M. Kadácsi Dániel úrnál Kolozsvárrt, s azon idő óta soha egy levelét se kaptam a mai napig, akkor pedig az árvaék javára teendőket lebeszéltyük, elhatároztuk, s azokat közzéadásra végezhz is vittem a lehetőségig. Ugyan is:

1) Az árváknak Sámsondi, Szálteleki és Rucsi birtokaikban létező szelleerek tenutumai összeírta, s a falusi előjáróságokkal hitelesítte, az urbíri székhöz leendő beadás végett átaládatlan országos ügyvéd Szegedi Sámuel urnak hirlapi felszólíttatásom előtt jóval. Mi szükség vala hát igénytelen nevemmel beháragozni a két magyar hazát? Ez igazatlan s egyszersmind gyöngédtelenség vala, illoyálítás, mit a morál, s az illedelem, tiltanak; mert a földi vagyonnál s pénznel, minden jó embernek van egy becsesebb kincse, a lecsület, melyet úgy kell tisztelni mint a szentséget, s csak valami probatio végett documentum nélkül, s megítéltetésen kívül bántani nem szabad. Azért mondja a deák: Omnia si perdas famam servare memento! Ea' tiszteltem a nagypai kötelességek hiv teljesítését, de csak úgy ha a más becsületének megsértése nélkül esik. Nőkeim Isten kegyéből van birtokom, ön házam, tűzőm Marosszéken, törvény által lakom, kinek mi baja vagyon vellem, ott keressem. Ez a legutolsó honfi is méltányosan követelheti a legnagyobb ábnkirtól is!

*) A hirdetési rovatban, a mi nem a szerkesztőség körébe tartozik Szerk.

Tudom én mi bántja M. Kadácsi Dániel urat, hogy a Sámsondi összerombolt és kizsákmányolt jószágot 2 és félév alatt miért nem teremtettem újra, s nevezetesen a cs. kir. finantia által elkobzott marhákna s gabonákna árait miért nem nyerhettem vissza mind ez ideig. Melyre csak azt felelem. Quis contra Jovem torrentem? s hát én egy erőtelen egyéniként bírassak? már pedig juris axioma: adi impossibile nemo obligatur.

2) A múlt évben M. Dindár Elek ur egy cardinális kérését elintéztam, a Berzenczei árvák ellen, azt béke útján megszüntettem, az árváknak hat ezer forintot érő tiszta hasznokra, s már csak a felső megerősítés vágyon hátra.

3) Az árkván ellen intézett felcsapások kereseteket igaz lélekkel oltalmaztam, némelyeket kielégítés útján meg is szüntettem, úgy annyira, hogy a mai napra, az én gondnokságomnak ideje alatt, egy talpalatnyi fekvőjüket se veszítették el az árkván, s mind ezeket 1 kr. jutalom nélkül tettem; mert gondnokságom kompetenciájáról még a kezdetben lemondottam.

4) Berzsenyei István, a Berzsenyei László fia, az én felügyeletem alatt tanulója a M.-Vásárhelyi ev. ref. főtanodában oly híven ápoltam mintha ön gyermekem lett volna, s nem csak a materiális szükségjeinek kielégítésére való gondom de erkölcsi fejlődésére is. Legyenek tanuim a tisztelt tanár urak, s a beteg szegény tanuló ifjúság, legközelebb pedig magán tanítója Nemes Károly ur, úgy tisztelt jó nagyanyja mlgos Berzsenyei Ferencz nő M. Cseréi Druszianna ur asszony, ki M.-Vásárhelyt lakik, s unokájával naponta érintkezésben vagyon. S ily szempontoknak hív kezelésé után mi jutalmam vala? Egy igen szép jutalmam: keblem azon hazafias erkölcsi érzésre tett szert, hogy egy a sors által üldözött honfitársam gyermekeivel jól tettem, s ez nekem minden földi pénzszes adománynál nagyobb jutalom, mert mennyei, s azt tölem senki is elragadni nem képes.

Maros-Vásárhelyt, január 26-án, 1851.

Antal Imre m. k.

H I R D E T Ê S E K.

NEM HIVATALOS.

(40) A kolozsvári gőzmalom tulajdonosa, a szép, megtakarított és rozs nélkül való **tisztabúzának nagy vékáját** — annak jó-ságát tekintetbe véve — itt helyt fizeti **2 forint 20 krtól 2 forint 40 krajczárig ausztr. értékben.**

(41) Tapasztalás után legjobbnak bizonyult biztos hatású hajnevelő

EAU DE LOB,

mely megújítja a hajnövést, és szépíti és tartóssá teszi a hajazatot egész életre.

Feltalálta **LOB LIPÓT** ur, német vegyész.

Francozország s más államok legolvasottabb újságai, mint igen jeles találmányt, dic-
csőltük L o b u r hajvizét. Valóban sohase találtatt meg fel becsebb szer a hajnövesz-
tésre. Hiteles bizonyítványok teljes biztosítékot nyújtanak, hogy ezen EAU DE L O B bal a
legkopaszabb fők is leglétesebb személyeknél a legfőbb eredményhez jutottak. Két-
ségkívül tehát, hogy ezen győgyerős víz, melynek a feltaláló, hogy a hamisítások meg-
híjúsítassanak, nevét kölcsönze: a haj növesztését, vastagítását és tartósítását illetőleg,
minden eddigi szerkesztményeket jóval felülmúl.

Használati utasítás azok számára, a kiknek fején kopasz helyek vannak.

Hogy a porusok kinyíljanak és a fejbőr nagyon tiszta legyen, a gyógykezelés ideje alatt a főt úgy kell minden három napban közönséges szappannal megmosni, hogy a fejbőr tökéletesen tiszta legyen és maradjon. De a kopaszági foltok minden reggel lemosandók. Miután a fő jól kiszáritottot, meg kell aztani a fejbőrt és a kopaszági foltokat EAU DE LOB-bal, melyet csepegtetve kell ráönteni, s az ujjak begyével e nedűt úgy dörzsölni a fejbőrőriz, hogy az mindenütt megnyirkosodjék, s úgy kell hagyni, hogy száradjon. A kopasz helyek naponként négyszer-ötször megáztatandók, ahol képest, a mint a fejbőr kisebb-nagyobb mértékben elvesztette a haját.)

A kezelés ideje alatt, a mennyiben lehet, őrizkedni kell álhajazat vagy valamely nehéz főrevaló viseletétől, hogy növeszzen indulandó hajszálak el ne mecseveszzenek.

Asók, a tiknek igen ritka a hajuk és a tiknél az hullásnak indult, a tentit utasítás szerint naponként csupán egyszer-kétszer szükség megnedvesíteni fejüket, de kell, hogy minden harmadik napon szappannal megmossák²⁾; mire a legszebb eredményt fogják tapasztalni. Másnál legyezel víz használandó.

Egyetlen üvegce EAU DE LOB clégessége a haj hullásának megszüntetésére és fölévelítésére. Két üvegce elég, új haj növesztésére. De azon főknél, hol a fejbőr igen beteg és kopasz, három-négy üvegce szükséges, hogy új hajnövé idéztessék elő.

Hogy a hajzat megtartassék és szépítessék, különösen tanácsolom és ajánlom egész éven át folytatni az **EAU DE LOB** használatát, midőn is ekkor hetenkint csak egyszer kétszer szükséges a főt megnedvesíteni, s minden hónapban csak egyszer szappannal megmosni. Ez egy kis kiadás lenne; de a bámulatos eredmény, a kitünő szép haj, kimaradhatlan következménye.

¹⁾ Hogy a bőr gyulladását ne kapjon, a főt nem szabad se élesfogu fésűvel, se kefével takarítani.

2) Hölgyeknek tanácsolható, az első használat előtt fürdőt venni, hogy hajukat kitakaríthassák.

N. B. A hölgyek, mielőtt fejüket megmosnák, hajukat hosszúságuk szerint a közepén kosszal körbevesztve, úgy kell megmossák, hogy mosás közben ne bonyolodjanak össze fűrtük. – Ugyiszintén fontos, hogy az EAU DE LOB használatát alatt a haj el ne nyírassék vagy le ne borotváltassék, miután ez a haj életmedvére káros hatású, s azt igen gyorsan beszorévalja.

A hajhullás főokai.

A hajkefcs kereskedők állítják, hogy ők a szerkesztményekben tartalmazott vegyértékek hatása által a hajra nézve minden úgynevezett gyógyító-eredményt elérnek, melyeket oly dagályosan proklamálnak. Nem elég állítani, hogy valami az, a minék lennie kell; szükség azt is bizonyítani.

Miután azonban az értelem és tudomány törvényei szerint, minden zsiradék a haj növéseinek ellenére hat, mivel az bedugván a porusokat, egyfelől gátolja a levegő hatását, mi a haj növésehez szükséges, másfelől akadályozza a vér tisztulására oly szükséges kiöngését oly folyadékoknak, melyeknek a porusokon szabadulniok kellene: ebből következik megsemmisülése a haj életéreinek, azon mértékben, a melyben a zsiradék használtatik. Eppoly, hogy egy kövér testrészt a bőrébe behasson, dörzsölni kell: a dörzsölés pedig megrogálja a még meglévő hajszálakat, melyek ezen káros műtének nem állhatnak ellen. Egyszerű tehát bebizonyítani, hogy az adalék, melyet a zsírrész tartalmaz, a testre nem hathat, mivel a zsírrész gátolja; s mivel egy zsíros tárgy csupán a hőség által terjed ki, csak erős dörzsölés, tűz és erős savany által emésztődik fel: könnyen megfogható, hogy a zsír, mely dörzsölés által hat be, visszaesik eredeti állapotjába; s ekkor mint kövér tapadék marad a fejbőrön, a hajrendszer minden életi tevékenységének ellenszegül, s annak veszélyes rongálását idézi elő, mi a hajsemmisülést idézi elő. Minden hajkenőcs tehát éppen ellenkezőleg a haj hullását segíti elő; miután a hajrendszer ellen működik, bedugja a porusok nyílásait, s tönkreteszi a titokteljes gyök életérejét, mi a haját tenyészíti. Minden pomade tehát szomorú bizonyítványa azok tudatlanságának, kik azok hatását di- csőítik s a vally dicsekednek, hogy olyat szerkesztettek, mely a haját növeli.

Az életnedv, a haj egyetlen tápláló anyaga, a test szervezete által termelteték és a haját csak a hajrendszer egészségi állapotának mértéke szerint segítheti elő és táplálhatja. A hajrendszer a fejbőrben számtalan gyökérből áll, melyeknek mindegyike egy-egy hajszál anyaméhe. Ezen felfogható oknál fogva a haját újból lehet születetni, megszabadítván a hajrendszer minden káros befolyástól, mely a hajszálak életnedvet megrontja. Meg kell tehát utakat nyitni, melyekbe a hajnedvnek behatni, s ott circulálni kell; meg kell a fejbőrt az utakat nyitni, melyekbe a hajnedvnek behatni, s ott circulálni kell; meg kell a fejbőrt az utakat nyitni, melyekbe a hajnedvnek behatni, s ott circulálni kell; meg kell a fejbőrt a tisztítani a nyirkoktól és idő múlva megromlott anyagoktól; és megnyitni a porusokat, hogy a kiszáradt és a tápláló nedv behatása akadály nélkül történhessen. Végre szükség oly szert használni, mely tulajdonságánál fogva testünk nedvével könnyen teszi magát összeköttetésbe, hogy a fejbőr megtisztíttassék, megerősítessék s az eredeti rend helyreállíttassék; a mikor is a haj csálhatatlanul nőni és újjászületni fog, mi az EAU DE LOB használata által eszközölhető.

II.

A hajhullás és egyszersmind minden más ilyenmő bajok oka elvitathatlanul a fejbőr kisebb-
obb mértékbeni elhülésében rejlik. A kipőzölés rőptőni megszűnőse hülés által néha elégsé-
gesedőzni a hajtápláló részek szervi megomlását, s a legnagyobb hajpusztulást vonhatja maga
ba a hajt elszakozni hajgyájk, a helyett hogy egy biztos szert használnának.

A testi fáradalmak, valamint a lélek rendkívüli megfeszítése, gyakran igen erős ki-
égést idéznek elő, s így megrongálják a hajrendszer szabályszerű munkásságát, és
inként a hajazat életerejét is, mi pedig annak fenntartására elkerülhetlen szükséges.

U. I. Ha az EAU DE LOB növényi enyvrészei kíválnának, ez mitse von le a víz jó-
ból. Az ülep nem használandó, Ez csak az EAU DE LOB szűrődésének következtése

DE LOB LIPÓT.

Ára egy üvegnek 4 ft. p. p.

Kapható: GÁL SIMON kereskedésében Kolozsvárt Belső Közép-utczában.

(30)

7/2 1861.

(2-12)

Beküldetett.

A mi érdemtelen polgártársunk, fogorvos Popp úr Bécsben, az ő anatherin-szájvizének általános és akadálytalan üzemeltetése az Éjszaka Amerika összes szabad államaiban éppen most szabadságot nyert. Ezen elemesmi jeles szájjal fíradhatatlan előre törekvő feltalálójának ösztönös támogatást nyújt. Ezen elemesmi jeles szájjal nagyszerűen kiterjedő kelendőségéhez, melyet Európa egész területén a jelenlegi pillanatban csakugyan legnépszerűbb fogszéplési szernek nevezhetünk, és megvagyunk győződve, hogy ezen a legselőbb orvosi tekintélyek által ajánlott és ezer féleképben megpróbált készítménye az Oceanon teli hölgylek öltözék-asztalaiban is nem sokára éppen oly szilárdan lesz meghonosodva mint az ő világban, hol az már régóta felsőbb- és alsóbbakban egyaránt a legnagyobb kedveltségnek örvend. Az oly gyógy- és illatszerek cikkekre Éjszaka-Amerikában, mint tudva van, a külföldiek csak a legrikább és különös tekintetre méltó esetekben, az illető egészségügyi hatóságok részéről történt szoros megvizsgálás után nyerhetnek kiváltságot; de szerencsére nincsen ott többé oly tudori collegium, mely elég szűkölködő és pedáns lennéne arra, hogy a már szabad üzletre bocsátott széplési szernek közhirdetése módorába beleegyeznek és a készítőnek saját hirdetése fogalmazását önhatalmulag előbe szabná.